

FESTIVAL DE CANNES

OFFICIAL SELECTION

COMPETITION

The poster features a high-contrast, black and white graphic style with a yellow tint. In the foreground, a man's face and upper torso are shown in profile, looking towards the right. He has a goatee and is wearing a chain with a tag. In the background, another man is shown in profile, looking towards the left. The background is a blurred cityscape at night, with buildings and streetlights. The title 'VALČÍK S BAŠÍREM' is written in large, bold, white capital letters across the middle-right of the image. Below the title, the director's name 'ARI FOLMAN' is written in smaller, bold, white capital letters.

VALČÍK
S BAŠÍREM

ARI FOLMAN

V KINECH OD 22. LEDNA 2009

SYNOPSIS

Režisér Ari Folman se jednou sejde v baru se starým kamarádem a ten se mu svěří, že mívá děsivé sny – každou noc se mu zdá stejná noční můra, ve které ho honí 26 krvelačných psů. Vždycky stejný počet. Oba muži nakonec dospějí k tomu, že noční můra má nějakou souvislost s jejich působením v izraelské armádě při první libanonské válce, která proběhla počátkem 80. let. Ari s překvapením zjistí, že si z této etapy svého života vůbec nic nepamatuje. Je tím natolik znepokojen, že se rozhodne vyhledat staré přátele a kolegy, kteří se zatím rozprchli do celého světa, a zjistit, na co si pamatují oni. Musí se dopátrat pravdy o tom, co se tehdy stalo a jakou v tom hrál roli. Čím hlouběji Ari do této záhady proniká, tím častěji mu v paměti vyvstávají podivné surreálné obrazy...

ROZHOVOR S ARI FOLMANEM

Věděl jste hned od začátku, že chcete natočit animovaný dokument?

Ano, samozřejmě. Od začátku jsem chtěl, aby byl Valčík s Bašírem animovaný dokument. Několik let jsem základní námět filmu nosil v hlavě, ale nikdy jsem ho nechtěl natočit s živými herci. Jak by to vypadalo? Před černým pozadím by seděl muž ve středních letech a vyprávěl by historky, které se udály před čtvrt stoletím a které by nebyly ilustrované žádnými archivními záběry. To by přeci byla strašná nuda! Pak mi došlo, že jediný způsob, jak film natočit, je pomocí animace. Válka je tak surreální zážitek a paměť je tak nepředvídatelná a nespolehlivá, že jsem si řekl: Vydám se na cestu pamětí za doprovodu skvělých kreslířů a ilustrátorů.

Co jste chtěl dřív – natočit dokument nebo animovaný film?

Vždycky jsem chtěl natočit animovaný dokument. Před Bašírem jsem natočil řadu dokumentů, takže jsem se konečně těšil na ten animovaný. Když jsem natáčel televizní dokumentární seriál *The Material That Love Is Made Of* (Z čeho je udělaná láska), dovolil jsem si trochu experimentovat a každou epizodu jsem zahájil třiminutovou animovanou scénkou, ve které vědci hovořili o „vědě lásky“. Byla to jednoduchá flashová animace, ale výsledek byl tak dobrý, že jsem věděl, že tímto způsobem bude možné natočit i celovečerní dokument.

Mohl byste nám něco říct o procesu animace ve filmu?

Valčík s Bašírem jsme nejdříve natočili v reálu na video. Vycházeli jsme při tom z devadesátistránkového scénáře. Pak jsme ho nahrávali ve zvukovém studiu a pak sestříhali do devadesátiminutové verze. Následně jsme podle toho vytvořili storyboard, k němuž jsme připojili 2300 ilustrací, které byly základem animace.

Formát animace vynalezl šéf animace našeho studia „Bridgit Folman Film Gang“, který se jmenuje Yoni Goodman. Je to kombinace flashové, klasické a 3D animace. Chci zdůraznit, že film nebyl natočen technikou rotoskopu, to znamená, že jsme nepřekreslili to původní reálné video, neměli jsme ho jako podklad. Všechno jsme kreslili znovu, od začátku, což jsme si mohli dovolit jen díky úžasnému talentu našeho uměleckého ředitele Davida Polonského a jeho tří asistentů.

Je film inspirován vašimi osobními zkušenostmi a zážitky?

Valčík s Bašírem ztvárňuje mou velice osobní zkušenost – od chvíle, kdy jsem si uvědomil, že si vůbec nepamatuji na několik zásadních událostí svého života. Během těch čtyř let, kdy jsem na Valčíku s Bašírem pracoval, jsem si prošel zásadním psychologickým vývojem. Objevil jsem kruté a nepříjemné části své minulosti a zároveň jsme se ženou na tento svět přivedli tři děti. Tak si říkám, jestli to celé nedělám kvůli svým synům – až vyrostou, třeba jim můj film pomůže učinit ta správná rozhodnutí. Myslím tím odmítnutí účasti ve válce – v jakékoliv válce.

Mělo pro vás natáčení Valčíku s Bašírem terapeutický význam?

Vyjasnit si traumatické vzpomínky z minulosti zákonitě předpokládá ochotu podrobit se dlouhodobé terapii. Moje terapie trvala přesně tak dlouho jako natáčení Valčíku s Bašírem – čtyři roky. Hluboké, temné deprese, které pramenily z toho, co jsem objevil ve své minulosti, se pak ale proměnily v euforii nad tím, že je film konečně ve fázi produkce, že celý tým pracuje na komplikované animaci a že jim to jde rychleji, než jsme původně čekali. Kdybych byl nadšenec do psychoterapie, člověk, který jí bezmezně věří, přísahal bych, že moje osobnost díky filmu prošla množstvím zázračných změn. Ale vzhledem ke svým dřívějším zkušenostem vám řeknu, že natáčení bylo skvělé, ale jeho terapeutický aspekt nestál za nic.

Jsou hlavní postavy skutečné? Hrají sami sebe?

Sedm z devíti postav jsou opravdoví lidé. Rozhovory s nimi jsme natáčeli ve zvukovém studiu. Z osobních důvodů se můj přítel Boaz, kterému se zdají ty sny o psech, a Carmi, můj přítel, který žije v Holandsku, nechtěli natáčet na kameru, tak je zastoupili herci. Ale jejich svědectví je skutečné.

Víte i o dalších lidech, kteří mají podobnou zkušenost jako vy?

Samozřejmě. Pochopitelně v tom nejsem sám. Existují tisíce bývalých izraelských vojáků, kteří potlačili své vzpomínky z války hluboko do nevědomí. Je možné, že s tím budou žít celý život a nikdy se jim nic nestane. Ale je také možné, že jednoho dne tyto vzpomínky vybuchnou a že to bude mít děsivé následky. Přesně taková je totiž PTSD – posttraumatická stresová porucha.

Co si o masakru v Sabře a Šatíle myslíte dnes?

To samé, co jsem si o něm myslel vždycky: Nic horšího si lidé udělat nemohou. Je jisté, že hlavní odpovědnost za masakr nesou libanonsí falangisté. Izraelští vojáci s tím neměli nic společného. A co se izraelské vlády týče, jen ta ví, jak velkou nese za ten masakr zodpovědnost a jestli byla či nebyla o blížící se násilné odvetě dostatečně informovaná.

Co si tedy o této válce myslíte?

Natočil jsem Valčík s Bašírem z pohledu obyčejného vojáka a dospěl jsem proto k jednomu zásadnímu přesvědčení: Válka je neuvěřitelně zbytečná věc. Vůbec není taková, jak to znáte z amerických filmů. Žádná sláva, žádné hrdinství. Ve skutečnosti probíhá tak, že nějaký mladíček ani neví, kam jde, střílí, ani neví na koho, je zastřelen nebo postřelen, ani neví kým, a pak se vrací domů a snaží se na všechno zapomenout. Někdy se jim to podaří, ale většinou ne.

ARI FOLMAN | REŽIE

V polovině 80. let po skončení vojenské služby se Ari Folman vydal na svou vysněnou cestu kolem světa jen s batohem na zádech. Pouhé dva týdny a dvě země po odjezdu si Ari uvědomil, že cestování není nic pro něj, a tak se usadil v malém hotelku v jihovýchodní Asii a psal kamarádům dopisy, ve kterých si svou dokonalou cestu kolem světa od začátku do konce vymyslel. Zůstal na jednom místě téměř celý rok a sepisoval výplody své nespoutané fantazie, až dospěl k přesvědčení, že by se měl vrátit domů a začít studovat film.

Ve svém absolventském filmu *Comfortably Numb* (Příjemně otupělí, 1991) Ari dokumentuje, jak během první války v Perském zálivu jeho kamarádi, kteří jsou téměř na pokraji nervového zhroucení, hledají v Tel Avivu úkryt před iráckými raketami dopadajícími na celé město. Výsledek je komický i absurdní zároveň. Film vyhrál cenu Izraelské filmové akademie za nejlepší dokument.

Mezi lety 1991 a 1996 natočil Ari řadu televizních dokumentů o okupovaných teritoriích. V roce 1996 napsal a zrežiroval celovečerní film *Svatá Klára* (Saint Clara), který se inspiroval románem Pavla Kohouta. *Svatá Klára* získala sedm cen Izraelské filmové akademie, včetně ceny za nejlepší režii a ceny za nejlepší film. Zahajovala také sekci Panorama na Berlinale, kde vyhrála diváckou cenu. *Svatá Klára* se promítala v Americe i v Evropě a všude si získala nadšený ohlas kritiky. Ari nepřestal točit úspěšné televizní dokumenty, ale přesto si v roce 2001 našel čas na tvorbu druhého celovečerního filmu. *Made in Israel* je futuristická fantazie, která pojednává o pronásledování posledního žijícího nacisty.

Ari pracoval jako scénárista na několika úspěšných izraelských televizních seriálech, včetně *In Treatment* (Be Tipul), který získal několik ocenění a stal se podkladem pro nový stejnojmenný seriál HBO.

Počáteční pokusy s animací Ari podnikl při tvorbě seriálu *The Material That Love Is Made Of* – každá epizoda začíná pětiminutovou sekvencí dokumentární animace, ve které vědci popisují své teorie o vývoji lásky. Tento úspěšný experiment s metodou animace Ariho přiměl k tomu, aby jej rozvinul a obohatil ve zcela unikátním snímku *Valčík s Baširem*, který je založen na pravdivých událostech. Film je cestou do hlubin režisérovy paměti, ve které hledá ztracené vzpomínky týkající se jeho působení v první libanonské válce v polovině osmdesátých let. Jak tvrdí sám Ari, nejpřirozenějším médiem této cesty je animace se svými nezkrotnými možnostmi fantazie a imaginace.

FILMOGRAFIE

2008 VALČÍK S BAŠIREM (celovečerní animovaný dokument); scénárista, režisér, producent

2006 IN TREATMENT (televizní seriál); scénárista
Ocenění Izraelské filmové akademie – nejlepší scénář seriálu

2005 CHAPTER OF THE WEEK (televizní seriál); scénárista

2004 THE MATERIAL THAT LOVE IS MADE OF (televizní dokumentární seriál); scénárista, režisér, producent
Ocenění Izraelské filmové akademie – nejlepší dokumentární seriál

2001 THE THIRD EYE (televizní dokumentární seriál); scénárista, režisér

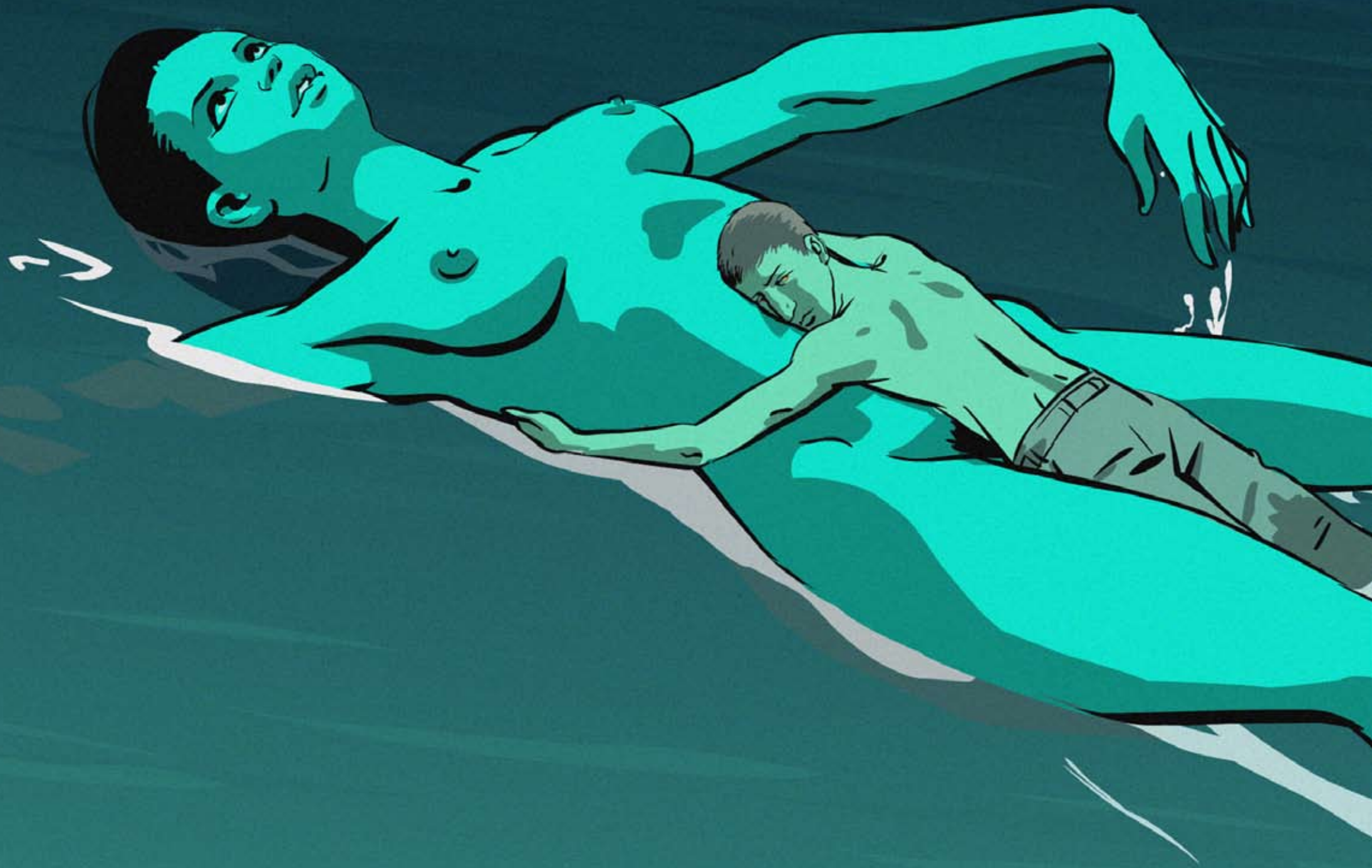
2001 MADE IN ISRAEL (celovečerní film); scénárista, režisér
Ocenění Izraelské filmové akademie – nejlepší kamera, nejlepší hudba

2000-2004 SATURDAYS & HOLIDAYS (televizní seriál); scénárista
Ocenění Izraelské filmové akademie – nejlepší seriál roku 2003

1996 SVATÁ CLARA (celovečerní film); scénárista, spolurežisér
Ocenění Izraelské filmové akademie – celkově sedm ocenění včetně nejlepší film a nejlepší režie

1991 COMFORTABLY NUMB (celovečerní dokument); scénárista, spolurežisér
Ocenění Izraelské filmové akademie – nejlepší dokumentární film

BAŠIR DŽAMÁÍL, ARIEL ŠARON & MASAKR V SABŘE A ŠATÍLE

V červnu 1982, po několika letech opakovaného ostřelování severoizraelských měst z libanonského území, podnikla izraelská armáda invazi do jižního Libanonu. Původní plán izraelské vlády byl okupovat čtyřicetikilometrovou bezpečnostní zónu v Libanonu, čímž by „vyčistila“ území, ze kterého na severní Izrael dopadaly palestinské raketové střely. Tehdejší ministr obrany Ariel Šaron vymyslel jiný, téměř surreálně vynalézavý plán: okupovat Libanon až po Bejrút, včetně tohoto hlavního města, a jmenovat izraelského spojence a křesťana Bašira Džamáíla prezidentem Libanonu. Cílem bylo odstranit hrozbu, kterou pro stát Izrael představoval jižní Libanon, a prodloužit frontu se Sýrií. O tomto plánu však věděl jen Šaron a několik nejvyšších vojenských velitelů. Zatímco izraelská vláda schválila pouze vytvoření čtyřicetikilometrového bezpečnostního pásma, Izraelské obranné složky (IDF) okamžitě nabraly směr až na Bejrút.

V srpnu 1982 IDF stále čekaly před branami Bejrútu na rozkaz vpadnout do města. Mezitím však došlo k podpisu dohody, která dovolovala všem palestinským bojovníkům, aby opustili Bejrút a odpluli do Tuniska. IDF na oplátku slíbily, že na město nezaútočí. Ve stejný týden, kdy byla podepsána tato dohoda, byl Bašir Džamáíl, nejvyšší velitel tzv. falangistů, což byly křesťanské ozbrojené složky, zvolen prezidentem Libanonu. O Džamáílovi se říká, že měl velké charisma, že to byl elegantní a pohledný mladý muž, kterého obdivovali nejen všichni křesťanští ozbrojenci a jejich rodiny, ale i tehdejší špičky státu Izrael.

Bašir Džamáíl zahynul při ničivé explozi, která vybuchla ve falangistické základně ve východním Bejrútu. Dodnes se neví, kdo je za jeho smrt zodpovědný. Ve stejný den odpoledne pronikly izraelské složky na území západního Bejrútu, kde v tu dobu žili především palestínští uprchlíci, a obklíčily uprchlické tábory Sabra a Šatíla. K večeru se do této oblasti přesunuly i početné složky falangistů, které poháněla touha pomstít smrt svého milovaného vůdce Bašira Džamáíla. Po setmění vstoupili falangisté do uprchlických táborů Sabra a Šatíla, na což jim střelami z minometů svítily IDF. Falangistické jednotky své jednání odůvodnily potřebou vyčistit uprchlické tábory od palestinských bojovníků. V táborech však již téměř žádní bojovníci nebyli, protože dva týdny předtím odpluli do Tuniska. Dva dny se z uprchlických táborů nepřetržitě ozývala střelba a křik. Teprve třetí den, 16. září 1982, se k izraelským vojákům, kteří stáli mimo území táborů, přihnaly na smrt vyděšené ženy a vyšlo najevo, co se dělo uvnitř. Tři dny masakrovaly křesťanské ozbrojené složky obyvatele obou uprchlických táborů. Muži, ženy, staří lidé i děti – ti všichni přišli o život děsivě surovým způsobem. Přesný počet obětí dodnes není znám, ale pohybuje se kolem 3000. Zprávy o masakru v Sabře a Šatíle šokovaly celý svět. Následovaly spontánní protesty statisíců Izraelců, kteří izraelskou vládu donutili k tomu, že založila oficiální vyšetřovací komisi, která měla vyhodnotit, jakou odpovědnost za masakr nesou vysocí izraelští politici a vojenští velitelé. Komise uznala tehdejšího ministra obrany Ariela Šarona vinným z toho, že ačkoliv o masakru věděl, nepodnikl žádné kroky, aby ho zastavil. Byl zbaven své funkce a bylo mu zakázáno ucházet se o ministerský post v dalším volebním období. Nic mu však nezabránilo v tom, aby se o dvacet let později stal izraelským ministerským předsedou.

ROZHOVOR PRO FILM POSKYTLI

Boaz Rein Buskila – Ariho kamarád, který má noční můry, kde ho pronásledují krvelační psi

Ori Sivan – Ariho nejlepší kamarád, filmař a psychiatr

Roni Dayg – nakládač, jinak též „Plavec“

Carmi Cnaa'n – Ariho kamarád žijící v Holandsku

Shmuel Frenkel – milovník pačuli

Ron Ben Yisahi – televizní reportér

Dror Harazi – velitel tankových sil v zóně Sabra a Šatila

Prof. Zahava Salomon – expert na posttraumatickou stresovou poruchu

VALČÍK S BAŠÍREM

Původní název Vals im Bashir
Anglický název Waltz with Bashir
Český název Valčík s Bašírem
Země původu Izrael, Německo, Francie
Formát 35mm / 1:1,85 / Color
Zvuk Dolby Digital 5.1
Délka 87 min
Jazyková verze hebrejská
Titulky české
Žánr válečné animované drama

Režie Ari Folman
Scénář Ari Folman
Střih Nili Feller
Hudba Max Richter
Zvuk Aviv Aldema
Producent Ari Folman
Animace Bridgit Folman Film Gang
Umělecký ředitel a ilustrátor David Polonsky
Ředitel animace Yoni Goodman
Hlavní animátoři Tal Gadon, Gali Edelbaum
Animátoři Neta Holzer, Asenath (Osi) Wald, Sefi Gayego, Orit Shimon, Zohar Shahr, Lilach Sarid, Barak Drori
3D animace Asenath (Osi) Wald
Malíři Michael Faust, Asaf Hanuka, Tomer Hanuka, Ya'ara Buchman
Vizuální efekty Roiy Nitzan
Produkce Yael Nahlieli, Bridgit Folman Film Gang, Izrael; Serge Lalou, Les Films d'Ici, Francie; Gerhard Meixner, Razor Film, Německo; Roman Paul, Razor Film, Německo

V koprodukcii s Arte France Direction des documentaries, Thierry Garrel, Pierrette Ominetti / ITVS International

Ve spolupráci s Noga Communications – Channel 8; The New Israeli Foundation for Cinema & T.V.; Medienboard Berlin-Brandenburg; Israel Film Fund, HOT Telecommunication System Ltd; RTBF / TSR / YLE / SBS

DISTRIBUCE

Zuzana Pudilová

E info@aerofilms.cz

M +420 608 300 797

Aerofilms, s.r.o.

Biskupcova 31

Praha 3

130 00

PROGRAMACE

Jakub Němeček

E program@aerofilms.cz

T +420 572 501 989

M +420 724 339 341

